

Комунальний заклад вищої освіти
«Вінницький гуманітарно-педагогічний коледж»
Кафедра української філології

ЗАТВЕРДЖУЮ
Заступник директора
навчальної роботи
О. В. Когутюк
2024 року

РОБОЧА ПРОГРАМА
ВК 6 ВИБІРКОВОЇ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ОСНОВИ ЛІТЕРАТУРНОЇ КРИТИКИ

Підготовки – бакалаврів
Галузі знань – 01 Освіта / Педагогіка
Спеціальність – 014.01 Середня освіта (Українська мова і література)
Денної форми навчання
Філологічний факультет

2024–2025 навчальний рік

Робоча програма вибіркової навчальної дисципліни «Основи літературної критики» для студентів галузі знань 01 Освіта/Педагогіка спеціальності 014.01 Середня освіта (Українська мова і література)

РОЗРОБНИК ПРОГРАМИ:

кандидат філологічних наук, спеціаліст вищої категорії, старший викладач кафедри української філології Похилюк О. М.

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри української філології (Протокол №1 від 28 серпня 2024 року)

Завідувач кафедри української філології
Кандидат філологічних наук _____ Н. І. Скрипник

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни
		денна форма навчання
Кількість кредитів – 6	Галузь знань 01 Освіта/Педагогіка	Вибіркова
Модулів – 1	Спеціальність 014.01 Середня освіта (Українська мова і література)	Рік підготовки 4-й
Змістових модулів – 2		Семестр 8-й
ІНДЗ – не передбачено навчальним планом		Лекції 28 год.
Загальна кількість годин – 180		Практичні 32 год.
Тижневих годин для денної форми навчання: <u>у 8 семестрі:</u> аудиторних – 5 самостійної роботи студента – 10		Самостійна робота 120 год.
	Освітній ступінь: Бакалавр	Лабораторні - год.
		Вид контролю: Залік

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Робоча навчальна програма вивчення вибіркової навчальної дисципліни «Основи літературної критики» складена відповідно до освітньо-професійної програми галузі знань 01 – Освіта/Педагогіка спеціальності 014.01 Середня освіта (Українська мова і література).

Навчальна дисципліна «Основи літературної критики» присвячена осмисленню особливостей розвитку літературного процесу від давнини до сучасності. Спирається на практичний тип мислення задля поцінування художньої своєрідності класичних і сучасних літературних творів, їх естетичної вартості, виявлення провідних тенденцій літературного процесу. Літературна критика є самоусвідомленням літератури як суспільного явища в усій різноманітності національних літератур, літературних напрямів, стильових течій (шкіл), творчості письменників, окремих творів.

У процесі вивчення дисципліни передбачається вивчення таких аспектів, як природа літературно-художньої критики, її етапи, методи, жанрова палітра. Основна увага буде приділятися формуванню критичного дискурсу в українському мистецтві слова, психологічним та естетичним засадам літературної критики, індивідуальним авторським стилям її визначних представників, парадигмі критеріїв оцінки художнього тексту. Орієнтація в масиві критичних відгук, розмаїтих стратегіях, характерних для певних історико-культурних епох, сприятиме вдосконаленню навиків аналізу та інтерпретації художнього тексту слухачів, формуванню практичного досвіду літературного критика. Курс завершується вивченням впливових чинників та характерних рис функціонування сучасної літературної критики, а також стану книговидання й періодики. Розуміння різновекторності критики доби постмодернізму дозволить діагностувати перспектив її динаміки в нових обставинах, зумовлених глобалістськими тенденціями та інтенсифікацією комунікації в соцмережах. Важливим моментом розуміння феномену явища є розгляд літературно-критичної діяльності як літературної творчості взагалі. Вибір імен критиків, творчість яких пропонується вивчати, є показовими для національного критичного дискурсу і засвідчують його широкий горизонт, укоріненість у європейській традиції.

Актуальним для здобувачі освіти філологічного факультету є можливість оволодіти методикою аргументації своїх висловів про ідейно-естетичні особливості твору, індивідуальний стиль автора, удосконалити естетичний смак.

На практичні заняття з курсу виносяться теми, які, на наш погляд, є найбільш важливими в розумінні історичного розвитку, становлення і функціонування літературної критики на сучасному етапі. Явища літературної критики розглядаються з точки зору їх феноменального осмислення.

Мета навчальної дисципліни – опанування здобувачами освіти комплексу теоретичних і практичних знань з теорії та історії української літературної критики, системи її жанрів та їх структурних особливостей, а також вироблення у здобувачів освіти навичок літературно-критичної діяльності.

Завданнями навчальної дисципліни є:

удосконалення навичок сприйняття й осмислення конкретного літературного твору і всього літературно-художнього процесу;

з'ясування природи літературної критики, її методів, жанрів, функціонально-стильових різновидів;

спрямування самостійної роботи студентів на вивчення кращих зразків літературно-художньої критики;

осмислення еволюції української літературної критики та роль у цьому процесі визначних вітчизняних критиків;

оволодіння методикою аргументації своїх висловів про ідейно-естетичні

особливості твору, індивідуальний стиль автора, удосконалення естетичних смаків.

2.1. Компетентності

ІК. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані практичні завдання в галузі середньої освіти, що передбачає застосування концептуальних методів освітніх наук, психології, теорії та методики навчання і характеризується комплексністю і невизначеністю педагогічних умов в закладах середньої освіти.

2.1.1. Загальні компетентності

ЗК2. Знання й розуміння предметної області та професійної діяльності.

ЗК6. Здатність до міжособистісної взаємодії та роботи у команді у сфері професійної діяльності, спілкування з представниками інших професійних груп різного рівня.

ЗК10. Здатність поважати різноманітність і мультикультурність суспільства, усвідомлювати необхідність рівних можливостей для всіх учасників освітнього процесу.

2.1.2. Спеціальні (фахові компетентності)

ФК1. Здатність перенесення системи наукових знань у професійну діяльність та в площину навчального предмету.

ФК2. Здатність забезпечувати навчання учнів державною мовою; формувати та розвивати їх мовно-комунікативні уміння і навички в області предметної спеціальності.

ФК4. Здатність формувати і розвивати в учнів ключові та предметні компетентності засобами навчального предмету та інтегрованого навчання; формувати в них ціннісне ставлення, розвивати критичне мислення.

ПК 1. Здатність використовувати досягнення сучасної науки в галузі теорії та історії української мови і літератури в практиці навчання української мови і літератури в закладах загальної середньої освіти.

ПК 3. Здатність використовувати когнітивно-дискурсивні вміння, спрямовані на сприйняття й створення зв'язних монологічних і діалогічних текстів в усній і письмовій формах, володіти методикою розвитку зв'язного мовлення здобувачів освіти у процесі говоріння й підготовки творчих робіт.

ПК 4. Здатність орієнтуватися в українському літературному процесі на тлі світового (від давнини до сучасності), уміння використовувати здобутки українського письменства для формування національної свідомості, світогляду учнів, їхньої моралі, ціннісних орієнтацій в сучасному суспільстві.

2.1.3. Результати навчання

РН7. *Демонструє* знання основ фундаментальних і прикладних наук (відповідно до предметної спеціальності), *оперує* базовими категоріями та поняттями предметної області спеціальності.

РН8. *Генерує* обґрунтовані думки в галузі професійних знань як для фахівців, так і для широкого загалу державною та іноземною мовами.

ПРН 1. *Знає* сучасні філологічні засади навчання української мови та літератури, зарубіжної літератури; мовні норми, соціокультурну ситуацію розвитку української мови, особливості використання мовних одиниць у певному контексті, мовний дискурс художньої літератури й сучасності, провідні тенденції розвитку літературного процесу в Україні та світі.

ПРН 2. *Пояснює* особливості розвитку української мови та літератури, зарубіжної літератури, специфіку перебігу літературного процесу в Україні та світі в культурному контексті, зміст естетичних теорій, методів, напрямів, течій, стилів, жанрів; твори української класики й сучасності у взаємозв'язках зі світовою літературою й культурою; *порівнює* мовні й літературні факти, явища, визначає їхні подібності й відмінності.

ПРН 5. *Застосовує* різні види аналізу художнього твору, визначає його жанрово-стильову своєрідність, місце в літературному процесі, традиції й новаторство, зв'язок твору із фольклором, міфологією, релігією, філософією, значення для національної та світової культури.

ПРН 6. *Використовує* гуманістичний потенціал української мови та літератур для формування духовного світу юного покоління громадян України.

ПРН 10. *Має* критичне мислення, творчо використовує різні теорії й досвід (український, закордонний) у процесі вирішення соціальних і професійних завдань, знає мовно-літературний контекст та реалізує його в освітньому процесі.

ПРН 16. *Уміє* орієнтуватися в типологічних особливостях української літератури.

Кількість годин, відведених навчальним планом на вивчення дисципліни, становить 180 год., із них 28 год. – лекції, 32 год. – практичні заняття, 120 год. – самостійна робота. Вивчення навчальної дисципліни «Основи літературної критики» завершується заліком.

3. Програма навчальної дисципліни ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ I

Критична оцінка мистецького твору.

Тема 1. Літературна критика та її функції. Критерії оцінки художнього твору. (лекц. 2 год., практ. 2 год.)

Лекція 1. Критика як регулятор літературного процесу та порадник читача. Поняття естетичної оцінки. Аксиологічний аспект критики. Змінність критеріїв оцінки художнього твору та мистецтва в цілому.

Практичне заняття 1. Змінність критеріїв оцінки художнього твору. (2 год.).

Тема 2. Система жанрів літературної критики. (лекц. 2 год., практ. 2 год.)

Лекція 2. Літературна критика у системі аналітичних і публіцистичних жанрів. Літературно-критичні жанри на сторінках видань різного типу. Ядро і

периферія жанрової системи. Жанри і жанрові різновиди.

Практичне заняття 2. Жанри літературної критики. (2 год.).

Тема 3. Принципи написання критичного тексту. (лекц. 2 год., практ. 2 год.)

Лекція 3. Аудиторія майбутнього тексту. Основні складові критичного тексту. Зачин і кінцівка. Проблеми стилю. Індивідуальність автора. Конструктивні прийоми написання критичних текстів різних жанрів.

Практичне заняття 3. Алгоритм написання критичних статей. (2 год.).

Тема 4. Рецензія: види та функції. (лекц. 2 год., практ. 2 год.)

Лекція 4. Види рецензій у видавничому і літературному процесі. Оцінка та актуальність її критеріїв. Проблема негативної рецензії. Фахова підготовка. Доступно про складне. Спілкування з автором.

Практичне заняття 4. Написання рецензії: від враження до оцінки. (2 год.).

Тема 5. Портретний нарис. (лекц. 2 год., практ. 2 год.)

Лекція 5. Цілісність інтерпретації постаті літератора. Формування нарративу. Опис і розповідь як ключові прийоми написання портретного нарису. Композиція нарису. Поеднання біографії і творчості у портретному нарисі.

Практичне заняття 5. Розповідь і опис як конструктивні прийоми портретного нарису. (2 год.).

Тема 6. Літературно-критична стаття і огляд. Огляди: тематичні, творчості, тенденцій тощо. (лекц. 2 год., практ. 2 год.)

Лекція 6. Проблемність як ключова особливість статті. Виокремлення проблем літературного процесу. Дослідження як передумова літературно-критичної статті. Аналітичні прийоми написання статті. Огляд як жанр: бібліографічний, тематичний, творчості, сучасних тенденцій тощо.

Практичне заняття 6. Аналітичні прийоми написання літературно-критичних оглядів. (2 год.).

Модульна контрольна робота 1 (2 год.)

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ II

Еволюція розвитку літературної критики в Україні.

Тема 7. Передумови й особливості формування української літературної критики. (лекц. 2 год., практ. 2 год.)

Лекція 7. Нормалізаційні та аксіологічні традиції давньої літератури. Критичні інтонації й критерії Івана Вишенського, Мелетія Смотрицького, Захарії Копистенського, Петра Могили. Орієнтація на античні зразки та ренесансні західноєвропейські підручники в курсах з поезики й риторики в Києво-Могилянській академії. М. Максимович про принципи наукового аналізу літературних творів. Літературно-критична діяльність О. Бодянського. Утвердження національної самобутності української літератури у працях М. Костомарова, П. Куліша. Естетичні погляди й естетичні критерії

Т. Г. Шевченка.

Практичне заняття 7. Естетичні погляди й естетичні критерії Т. Г. Шевченка. (2 год.).

Тема 8. Розвиток української літературної критики у другій половині XIX ст. – початку XX ст. (лекц. 2 год., практ. 2 год.)

Лекція 8. Занепад літературно-критичної діяльності в Україні у зв'язку із заборонними актами. Дискусії 70-80-х років про стан, перспективи розвитку вітчизняної літератури, принципові теоретико-естетичні проблеми. Подвижництво І. Франка-критика. Історико-порівняльні студії М. Драгоманова. Літературні дискусії поч. XX ст.

Зародження традиції монографічного узагальнення й історико-літературного осмислення фактичного матеріалу. Проблематика, специфіка творення і стильова манера літературно-критичних праць Лесі Українки. Зміцнення наукових основ українського літературознавства. Філологічний семінар В. Перетца. Діяльність літературного угруповання "Українська хата". Естетико-психологічна концепція М. Євшана.

Практичне заняття 8. Стан і функціонування української літературної критики 40-80-х років XIX ст. Вияви естетичної свідомості. М. Костомаров – критик. Елементи літературно-критичних суджень у творчості членів «Руської трійці». Внесок в українську критику П. Куліша. (2 год.).

Тема 9. Літературно-критична думка в Україні у міжвоєнний період (1917-1940 рр.). (лекц. 4 год., практ. 2 год.)

Лекція 9-10. Елементи історико-порівняльної школи. Літературно-мистецька періодика 1917-1920 рр. Активізація літературно-критичної думки в Україні у 20-ті роки. Спроби розробок методологічних засад нової науки про літературу. Прогресивні концепції літературознавства 20-х років: ідеї М. Хвильового, О. Білецького, неокласиків. Українська літературно-художня періодика 20-х рр.: піднесення і падіння. Естетична специфіка рецепції літератури М. Зерова, М. Драй-Хмари, П. Филиповича та ін. Осмислення літератури в контексті «марксистського літературознавства» (В. Коряк, Д. Загул, Я. Савченко та ін.). Позиції М. Хвильового в літературній дискусії 1925-1928 рр. Осмислення літературного процесу 20-30-х років в дусі вимог соціалістичного реалізму. Нещадна критика творів репресованих протягом 1933-1937 рр. письменників.

Практичне заняття 9. Позиції М. Хвильового в літературній дискусії 1925-1928 рр. (2 год.).

Тема 10. Здобутки української критики в Західній Україні першої половини XX ст. (лекц. 2 год., практ. 2 год.)

Лекція 11. Літературно-критичні матеріали на сторінках галицьких часописів.

Практичне заняття 10. Літературно-критична діяльність І. Франка. Проблематика критичних студій часопису «Українська хата». Літературно-критичні полеміки поч. XX ст. (2 год.).

Тема 11. Літературна критика другої половини ХХ ст. в Україні та діаспорі. (лекц. 4 год., практ. 4 год.)

Лекція 12-13. Вульгаризація науки про літературу на рубежі 40-50-х рр. Особливості літературної критики української діаспори і «материкової» України. Літературно-критичні погляди «пражан». Проблеми розвою української літератури в діяльності МУРу. Літературознавча діяльність Ю. Шевельова (Шереха). Огляд української еміграційної літератури. Творчість репресованих письменників у критичних студіях діаспори.

Догматичний характер дискусії про літературного героя на рубежі 50-60-х років. Вульгаризоване дослідження класичної спадщини. Суспільно-класовий принцип української літератури у виданнях підручничкового типу 60-х років. Естетичне осмислення літератури шістдесятників. Літературна полеміка літературних критиків про девальвацію художнього слова. Метод накладання критичних табу на літературні твори. Позиція критиків-дисидентів. Вагомі позаідеологічні здобутки літературознавства 60-80-х років.

Дослідження сталих явищ українського літературного процесу у 80-90-х роках. Фрагментарність літературних оглядів часописів. Активізація контактів літературознавців і критиків України та української діаспори 80-90-х років. Розвал ідеологічно-кон'юнктурного соцреалізму, пріоритет у мистецтві загальнолюдських цінностей. Повернення в літературний процес призабутої і репресованої спадщини. Літературно-критична концепція часопису "Критика".

Практичне заняття 11. Формування критичного мислення поза ідеологічним пресингом (80-90-і рр.) ХХ ст. Збагачення жанрових форм літературної критики. Стратегічні пріоритети періодичних видань. (2 год.).

Практичне заняття 12. Літературознавча діяльність Ю. Шевельова (Шереха). (2 год.).

Тема 12. Основні тенденції розвитку сучасної української літературно-наукової критики (XXI століття). (лекц. 2 год., практ. 2 год.)

Лекція 14-15. Огляд періодичних видань та концепцій. Осмислення процесів у літературній критиці в наукових дослідженнях. Особливості методології літературної критики. Сучасні дискусії навколо визначних літературних подій початку ХХІ ст.

Розмаїття проблем в сучасній критиці. Осмислення творчого процесу у доробку В. Дончика, Т. Салиги, М. Ільницького, Є. Барана, М. Слабошпицького, Р. Харчук, В. Брюховецького та ін. критиків. Молодше покоління поціновувачів літератури та перспективи розвитку літературної критики в Україні.

Практичне заняття 13. Молодше покоління поціновувачів літератури та перспективи розвитку літературної критики в Україні. (2 год.).

Модульна контрольна робота 2 (2 год.).

Залік (2 год.).

Структура навчальної дисципліни

№ п/п	Назви теоретичних розділів	Кількість годин							
		Разом	Аудиторних	Лекцій	Практичних	Лабораторних	Семінарських	Індивідуальна робота	Самостійна робота
Модуль 1									
8-ий семестр									
Змістовий модуль I.									
<i>Критична оцінка мистецького твору.</i>									
1.	<i>Літературна критика та її функції. Критерії оцінки художнього твору.</i>	14	4	2	2	-	-	-	10
2.	<i>Система жанрів літературної критики.</i>	14	4	2	2	-	-	-	10
3.	<i>Принципи написання критичного тексту.</i>	14	4	2	2	-	-	-	10
4.	<i>Рецензія: види та функції.</i>	14	4	2	2	-	-	-	10
5.	<i>Портретний нарис.</i>	14	4	2	2	-	-	-	10
6.	<i>Літературно-критична стаття і огляд. Огляди: тематичні, творчості, тенденцій тощо.</i>	14	4	2	2	-	-	-	10
	<i>Модульна контрольна робота 1</i>	2	2	-	2	-	-	-	-
Разом		86	26	12	14	-	-	-	60
Змістовий модуль II.									
<i>Еволюція розвитку літературної критики в Україні.</i>									
7.	<i>Передумови й особливості формування української літературної критики.</i>	14	4	2	2	-	-	-	10
8.	<i>Розвиток української літературної критики у другій половині XIX ст. - початку XX ст.</i>	14	4	2	2	-	-	-	10
9.	<i>Літературно-критична думка в Україні у міжвоєнний період (1917-1940 рр.)</i>	14	4	4	2	-	-	-	10
10.	<i>Здобутки української критики в Західній Україні першої половини XX ст.</i>	14	4	2	2	-	-	-	10
11.	<i>Літературна критика другої половини XX ст. в Україні та діаспорі.</i>	18	8	4	4	-	-	-	10
12.	<i>Основні тенденції розвитку сучасної української літературно-наукової критики (XXI століття).</i>	14	4	2	2	-	-	-	10

	<i>Модульна контрольна робота 2</i>	2	2	-	2	-	-	-	-
	<i>Залік</i>	2	2	-	2	-	-	-	-
	<i>Разом</i>	94	34	16	18	-	-	-	60
	<i>Разом за навчальним планом</i>	180	60	28	32	-	-	-	120

4. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
8 семестр		
Змістовий модуль № I		
Критична оцінка мистецького твору.		
1.	Практичне заняття 1. <i>Змінність критеріїв оцінки художнього твору.</i>	2
2.	Практичне заняття 2. <i>Жанри літературної критики.</i>	2
3.	Практичне заняття 3. <i>Алгоритм написання критичних статей.</i>	2
4.	Практичне заняття 4. <i>Написання рецензії: від враження до оцінки.</i>	2
5.	Практичне заняття 5. <i>Розповідь і опис як конструктивні прийоми портретного нарису.</i>	2
6.	Практичне заняття 6. <i>Аналітичні прийоми літературно-критичних оглядів.</i>	2
7.	<i>Модульна контрольна робота 1.</i>	2
	Разом	14
Змістовий модуль № II		
Еволюція розвитку літературної критики в Україні.		
8.	Практичне заняття 7. <i>Естетичні погляди й естетичні критерії Т. Г. Шевченка.</i>	2
9.	Практичне заняття 8. <i>Стан і функціонування української літературної критики 40-80-х років XIX ст. Вияви естетичної свідомості. М.Костомаров - критик. Елементи літературно-критичних суджень у творчості членів «Руської трійці». Внесок в українську критику П. Куліша.</i>	2
10.	Практичне заняття 9. <i>Позиції М. Хвильового в літературній дискусії 1925-1928 рр.</i>	2
11.	Практичне заняття 10. <i>Літературно-критична діяльність І. Франка. Проблематика критичних студій часопису «Українська хата». Літературно-критичні полеміки поч. XX ст.</i>	2
12.	Практичне заняття 11. <i>Формування критичного мислення поза ідеологічним пресингом (80-90-і рр.) XX ст. Збагачення жанрових форм літературної критики. Стратегічні</i>	2

	<i>пріоритети періодичних видань.</i>	
13.	Практичне заняття 12. <i>Літературознавча діяльність Ю. Шевельова (Шереха).</i>	2
14.	Практичне заняття 13. <i>Молодше покоління поціновувачів літератури та перспективи розвитку літературної критики в Україні.</i>	2
15.	Модульна контрольна робота 2	2
16.	Залік	2
	Разом	18

5. Теми лабораторних занять
не передбачені навчальним планом

6. Самостійна робота

Самостійна робота студентів при вивченні курсу складається з різних її видів: підготовка до аудиторних занять (лекцій та практичних занять); вивчення законодавчих та нормативних актів України; завершення розпочатих на практичних заняттях завдань, передбачених робочою програмою курсу; відвідування консультацій (індивідуальних та групових); написання рефератів. Підготовка до лекційного заняття передбачає обов'язкове вивчення матеріалу попередньої лекції і ознайомлення з матеріалами наступної лекції (підручники, посібники). Підготовка до практичних занять передбачає обов'язкове вивчення отриманого теоретичного матеріалу з метою подальшого застосування знань на практичних заняттях, у наступній практичній діяльності.

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
Змістовий модуль № I Критична оцінка мистецького твору.		
1.	<i>Літературна критика та її функції. Критерії оцінки художнього твору. Літературний критик: портрет на фоні доби.</i>	10
2.	<i>Система жанрів літературної критики. Прийоми і структурні особливості жанрових форм. Рецензія, стаття, есе, монографія, діалог, паралель, памфлет, пародія, літературний портрет та ін.</i>	10
3.	<i>Принципи написання критичного тексту: як писати критичні тексти, чому критика потрібна, функції критики, «головні спокуси» критики, формат критичних текстів.</i>	10
4.	<i>Рецензія: види та функції. Принципи написання рецензій на літературні твори. Огляд прикладів рецензій. Позитивні та негативні рецензії. Публікація рецензій. Рецензія як різновид передмови до літературно-художнього видання.</i>	10
5.	<i>Портретний нарис як художньо-публіцистичний жанр.</i>	10

	<i>«Інтимізація розповіді», «естетична емпатія», «подробиця», «деталь» у портретному нарисі. Жанрові ознаки портретного нарису. Жанри портретного нарису.</i>	
6.	<i>Літературно-критична стаття і огляд. Огляди: тематичні, творчості, тенденцій тощо. Аналітичні та гумористично-сатиричні жанри на сторінках літературно-художніх видань.</i>	10
Змістовий модуль № II Еволюція розвитку літературної критики в Україні.		
7.	<i>Значення естетики Г.Сковороди у процесі формування критично-інтерпретаторської традиції в Україні. Орієнтація письменників на народне буття, сприйняття літератури масовим читачем («Супліка до пана іздателя» Г.Квітки-Основ'яненка) і на фольклорні джерела художньої творчості. Критичні зауваги П. Гулака-Артемівського. М. Максимович про принципи наукового аналізу літературних творів («Полемическое обозрение малориссийской словесности», «Об историческом романе П. Кулиша «Черная рада»»). Літературно-критичні розвідки діячів «Руської трійці» («Передслів'я» М.Шашкевича, «Замітки о руській літературі» І.Вагилевича, «Іван Котляревський», «О житті й сочиненнях Грицька Основ'яненка» Я.Головацького). Літературно-критична діяльність О.Бодянського. Утвердження національної самобутності української літератури у статті М.Костомарова «Обзор сочинений, писанных на малороссийском языке». Літературно-естетичні погляди Г.Квітки-Основ'яненка. Поняття «етнографічної достовірності» у літературній творчості (літературно-критичні статті П.Куліша). Естетичні погляди й естетичні критерії Т.Г.Шевченка (звернення до передплатників поеми «Гайдамаки», «Передмова до нездійсненого видання «Кобзаря» 1847 р.», «Автобіографія», «Щоденник»).</i>	10
8.	<i>Дискусії 70-80-х років про стан, перспективи розвитку вітчизняної літератури, принципові теоретико-естетичні проблеми (з участю М.Драгоманова, О.Кониського, В.Барвінського, І.Франка). Полеміки між І.Франком і Лесею Українкою, М.Драгомановим і Б.Грінченком. Історико-порівняльні студії М.Драгоманова («Славянское литературное обозрение», «Література російська, великоруська, українська і галицька») та ін.</i>	10

	<p><i>М.Коцюбинський як літературний критик. Стаття М.Коцюбинського «Іван Франко».</i></p> <p><i>Леся Українка як літературний критик.</i></p>	
9.	<p><i>Естетичний підхід до аналізу літературних явищ молодомузівців.</i></p> <p><i>Літературно-мистецька періодика 1917-1920 рр.</i></p> <p><i>Спроби розробок методологічних засад нової науки про літературу (Ю.Меженко, Б.Якубський, Я.Савченко, І.Айзеншток.</i></p> <p><i>Критична концепція М. Хвильового.</i></p> <p><i>Літературно-критична спадщина неокласиків.</i></p> <p><i>Праця Л.Білецького «Основи української літературно-наукової критики» (1925) як проблемний аналіз літературознавчих шкіл.</i></p> <p><i>Естетична компаративістська специфіка монографії М.Драй-Хмари «Леся Українка, життя й творчість» (1926).</i></p> <p><i>Осмислення літературного процесу 20-30-х років в дусі вимог соціалістичного реалізму.</i></p> <p><i>Науково-дослідницька робота О.Білецького середини 20-х років.</i></p> <p><i>Творчість О.Довженка і вульгаризація критичних оцінок.</i></p> <p><i>Літературна критика української діаспори і «материкової» України. Літературно-критичні погляди «пражан» як поетична візія незалежної України, її високого художнього слова.</i></p> <p><i>Проблеми розвитку української літератури в діяльності МУРу. Ю.Шевельов, У.Самчук, І.Багряний про органічний національний стиль української літератури.</i></p> <p><i>Огляд української еміграційної літератури В.Державіна у монографії «Три роки літературного життя в еміграції» (1948).</i></p>	10
10.	<p><i>Еволюція й різні аспекти естетичних та історико-літературних поглядів І.Франка.</i></p> <p><i>Критичні огляди І.Франка сучасної йому української літератури.</i></p> <p><i>Літературно-критичні праці М.Дашкевича, С.Єфремова.</i></p> <p><i>Літературно-критична діяльність в Західній Україні кінця ХІХ -початку ХХ ст.: умови, специфіка та шляхи розвитку.</i></p> <p><i>Літературно-критичні матеріали на сторінках галицьких часописів «Правда» (1867-1896), «Зоря» (1880-1897), «Діло» (1880-1939), «Житє і слово» (1894-1897), «Літературно-науковий вісник» (1897-1939, з перервами), «Буковина» (1885-1910) та ін.</i></p> <p><i>Гуртування навколо «ЛНВ» духовної еліти усіх регіонів</i></p>	10

	України. Специфіка літературно-критичних праць О.Маковея (стаття О.Маковея «Андрій Чайковський»).	
11.	<p>Спроба філологічного трактування «пізнаваних» традиціоналістів (Є.Маланюк, Ю.Клен, І.Багрянний та ін.) і «традиціоналістів», які творили поза українською традицією (І.Костецький, О.Зуєвський та ін.).</p> <p>Догматичний характер дискусії про літературного героя на рубежі 50-60-х років.</p> <p>Естетичне осмислення літератури шістдесятників.</p> <p>Літературна полеміка літературних критиків І.Світличного (стаття «Людина приїздить на село», 1961), Л.Кореневича (стаття «Велика сила прикладу», 1961), О.Ставицького (стаття «Як у житті», 1961) про девальвацію художнього слова.</p> <p>Дія критичних табу (ситуація навколо роману «Собор» О.Гончара, неприйняття романів «Мальви» Р.Іванчука, «Катастрофа» В.Дрозда, «Полтава» Р.Андріяшика та ін.).</p> <p>Критики-дисиденти І.Світличний, Є.Сверстюк, І.Дзюба.</p> <p>Збірники критичної есеїстики О.Гончара, Д.Павличка, І.Драча, Б.Олійника та ін.</p> <p>В.Стус як літературний критик.</p> <p>Фрагментарність літературних оглядів журналу «Сучасність» 80-х років.</p> <p>Активізація контактів літературознавців і критиків України та української діаспори 80-90-х років.</p>	10
12.	<p>Сучасні літературно-критичні дослідження українських науковців (М.Жулинський, М.Дубина, Т.Салига, Є.Баран, І.Бондар-Терещенко, Л.Тарнашинська та ін.).</p> <p>Огляд літературно-критичних матеріалів на сторінках спеціалізованої української періодики (часописи «Сучасність», «Київ» та ін.).</p> <p>Літературно-критична концепція часопису «Критика».</p> <p>Огляд критичних студій онлайн-проєкту «Літакцент».</p> <p>Рейтинги сучасної літератури з погляду критиків.</p> <p>Критичні оцінки сучасних лауреатів Шевченківської премії».</p> <p>Конкурс «Коронація слова» в оцінці критиків і літературознавців.</p> <p>Огляд критичних відгуків на сторінках журналу «Слово і час».</p> <p>Наукові узагальнення літературної критики в дисертаціях останніх десятиліть.</p> <p>Літературна критика про літературу постмодерну.</p> <p>Стан сучасної поезії та прози.</p> <p>Проблеми розвитку українського театру.</p>	10

<p><i>Методологічне розмаїття інтерпретацій художнього тексту.</i></p> <p><i>Міфопоетика постмодерної літератури.</i></p> <p><i>Гендерні візії сучасної літератури.</i></p> <p><i>Творчість рівненських письменників у фокусі критики.</i></p> <p><i>Місце критики в сучасних підручниках з української літератури.</i></p> <p><i>Написання критичних відгуків та есеїв на найбільш резонансні книги.</i></p>	
Разом	120

7. Індивідуальні завдання

не передбачені навчальним планом

8. Методи навчання

Основними організаційними формами навчального процесу з дисципліни «Основи літературної критики» є лекції, практичні заняття, самостійна робота здобувачів освіти, заходи з контролю знань здобувачів.

Для активізації процесу навчання при викладенні змісту дисципліни використовуються різноманітні методи навчання:

1. Пояснювально-ілюстративний.
2. Репродуктивний: проведення опитування (усного і письмового), тестування.
3. Евристичний: підготовка і участь у практичних заняттях.
4. Частково-пошуковий.
4. Інтерактивний: проведення диспутів, дебатів, інтелектуальних ігор.
5. Проблемно-пошуковий: виконання завдань практичних занять, самостійне опрацювання теми.
6. Використання мультимедійних та онлайн-технологій.

9. Методи контролю

Методи контролю:

1. Заслуховування рефератів, доповідей, повідомлень.
2. Написання відгуків, рецензій, оглядів.
3. Письмове (онлайн) тестування.
4. Заслуховування аналізу критичних концепцій.
5. Модульна контрольна робота.
6. Залік.

Перевірка й оцінювання знань студентів здійснюється методами контролю та самоконтролю за ефективністю навчально-пізнавальної діяльності (методи усного, письмового, практичного контролю та методи самоконтролю).

Об'єктами контролю є систематичність, активність і результативність роботи здобувача впродовж семестру над вивченням програмного матеріалу дисципліни в межах аудиторних занять, а також виконання завдань для самостійного опрацювання.

Поточний контроль здійснюється під час проведення практичних занять, він має на меті перевірку рівня підготовленості здобувача до виконання конкретної роботи.

Модульний контроль є результатом вивчення кожного модуля, який передбачає виконання модульної контрольної роботи. Виконання модульних контрольних робіт здійснюється з використанням роздрукованих завдань або за допомогою онлайн-засобів. Модульний контроль знань здобувачів здійснюється після завершення вивчення навчального матеріалу модуля.

Підсумковий контроль знань передбачений у формі заліку, проводиться з метою оцінювання результатів навчання після закінчення вивчення дисципліни.

10. Розподіл балів, які отримують студенти

Система контролю знань та умови складання заліку. Навчальна дисципліна «Основи літературної критики» оцінюється за модульно-рейтинговою системою. Результати навчальної діяльності студентів оцінюються за 100-бальною системою. Мінімальний допусковий бал – 45.

Система отримання балів накопичувальна.

Підсумковою формою контролю є залік (максимальна кількість балів – 20).

Будь-які форми академічної недоброчесності не толеруються.

Поточне тестування та самостійна робота														
Модуль 1														
Змістовий модуль 1						Змістовий модуль 2						СРС	Залік	Разом
Т 1	Т 2	Т 3	Т 4	Т 5	Т 6	Т 7	Т 8	Т 9	Т 10	Т 11	Т 12			
4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	8	4			
29 балів МКР 5 балів						33 балів МКР 5 балів						18	20	100

Порядок переведення рейтингових показників успішності у європейські оцінки ECTS

№ з/п	За шкалою ВГПК (в балах)	За шкалою ECTS	За національною шкалою
1.	90-100	A	Відмінно
2.	82-89	B	Добре
3.	75-81	C	Добре
4.	64-74	D	Задовільно
5.	60-63	E	Задовільно
6.	35-59	FX	Незадовільно з можливістю повторного складання

7.	1-34	F	Незадовільно з обов'язковим повторним курсом
----	------	---	--

Загальні критерії оцінювання успішності студентів, які отримали за 4-бальною шкалою оцінки «відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно», подано у табл.

Загальні критерії оцінювання навчальних досягнень студентів

Оцінка	Критерії оцінювання
«відмінно»	ставиться за повні та міцні знання матеріалу в заданому обсязі, вміння вільно виконувати практичні завдання, передбачені навчальною програмою; за знання основної та додаткової літератури; за вияв креативності у розумінні і творчому використанні набутих знань та умінь.
«добре»	ставиться за вияв студентом повних, систематичних знань із дисципліни, успішне виконання практичних завдань, засвоєння основної та додаткової літератури, здатність до самостійного поповнення та оновлення знань. Але у відповіді студента наявні незначні помилки.
«задовільно»	ставиться за вияв знання основного навчального матеріалу в обсязі, достатньому для подальшого навчання і майбутньої фахової діяльності, поверхову обізнаність з основною і додатковою літературою, передбаченою навчальною програмою; можливі суттєві помилки у виконанні практичних завдань, але студент спроможний усунути їх із допомогою викладача.
«незадовільно»	виставляється студентові, відповідь якого під час відтворення основного програмового матеріалу поверхова, фрагментарна, що зумовлюється початковими уявленнями про предмет вивчення. Таким чином, оцінка «незадовільно» ставиться студентові, який неспроможний до навчання чи виконання фахової діяльності після закінчення ВНЗ без повторного навчання за програмою відповідної дисципліни.

Кожний модуль включає бали за поточну роботу здобувача на практичних заняттях, виконання самостійної роботи, індивідуальну роботу, модульну контрольну роботу.

Виконання модульних контрольних робіт здійснюється з використанням роздрукованих завдань та/або у тестовій формі на платформі Колаборатор або ін.

Модульний контроль знань студентів здійснюється після завершення вивчення навчального матеріалу модуля.

Кількість балів за роботу з теоретичним матеріалом, на практичних заняттях, під час виконання самостійної та індивідуальної навчально-дослідної роботи залежить від дотримання таких вимог:

- своєчасність виконання навчальних завдань;
- повний обсяг їх виконання;
- якість виконання навчальних завдань;
- самостійність виконання;
- творчий підхід у виконанні завдань;
- ініціативність у навчальній діяльності.

Методичне забезпечення

Комплекс навчально-методичного забезпечення навчального курсу містить: навчальну програму; робочу навчальну програму; тексти лекцій; плани практичних занять; матеріали до проведення практичних занять; тести для проведення поточного і підсумкового оцінювання; програма семестрового заліку.

Проекційна апаратура, комп'ютерні системи та мережі; дистанційне навчання з використанням комунікаційного програмного забезпечення ZOOM; бібліотечні фонди, що, окрім традиційних паперових підручників і посібників, забезпечують користувачів електронними інформаційними ресурсами; бібліотечні веб-сайти, використання в навчальному та науково-дослідницькому процесі електронних ресурсів віддаленого доступу, онлайн-послуги.

Рекомендована література

Основна:

1. Антологія світової літературно-критичної думки ХХ ст. / за ред. Марії Зубрицької. 2-е вид., доповнене. Львів: Літопис, 2001. 832 с.
2. Антологія української літературно-критичної думки першої половини ХХ століття; Упоряд. Віра Агеєва. Київ : Смолоскип, 2016. 904 с.
3. Брюховецький В. С. Критика в сучасному літературному процесі. Київ, 1985. 48 с.
4. Гром'як Р. Історія української літературної критики (від початків до кінця ХІХ століття) : посібник для студентів гуманітарних факультетів вищих навчальних закладів. Тернопіль: Підручники і посібники, 1999. 224 с.
5. Кузьма О. Ю. Історія української літературної критики: Навчально-методичний посібник (для студентів українського відділення філологічного факультету). Ужгород, 2018. 51 с.
6. Кузьма О. Ю. Методичні рекомендації до курсу «Історія української літературної критики» (для студентів заочного відділення філологічного факультету). Ужгород: Інвазор, 2020. 60 с.
7. Наєнко М. Історія українського літературознавства і критики: навч.

посіб. Київ: ВЦ «Академія», 2010. 520 с.

8. Наєнко М. Літературознавство і критика. *Історія української літератури ХХ століття: У 2 кн. Кн. 2. Ч. 1.* Київ: Либідь, 2004. С. 330-357.

9. Поліщук Я. Ревізії пам'яті : літературна критика. Луцьк: ПВД «Твердиня», 2011. 216 с.

10. Трофименко Т. М. Окологічне: (усе, що ви хотіли знати про сучасну українську літературу). Харків : Віват, 2019. 288 с.

11. Шестопалова Т. П. Історія української літературної критики ХХ століття : навчально-методичний посібник для організації самостійної роботи студентів спеціальності «Українська мова і література», «Українська мова і література. Мова і література (англійська)». Луганськ : Видавництво ДЗ «ЛНУ імені Тараса Шевченка», 2012. 223 с.

Додаткова:

1. Баган О. Корифей ліберальної літературної критики. Рудницький М. *Від Мирного до Хвильового. Між ідеєю і формою. Що таке «Молода Муза»?* Наук.-ідеологічний центр ім. Д. Донцова. Дрогобич : Вид. фірма «Відродження», 2009. С. 3–26.

2. Баран Є. Зоїлові трени...: Літературно-критичні тексти. Львів: Логос, 1998. 112 с.

3. Білецький Л. Основи української літературно-наукової критики (Спроба літературно-наукової методології). Т.1. Прага, 1925.

4. Білецький Л. Основи української літературно-наукової критики / Упоряд., авт. іст.-біогр. нарисів та приміт. М.М.Ільницький. Київ : Либідь, 1998. 408 с.

5. Білецький О. Шляхи розвитку дожовтневого українського літературознавства. *Збір. праць: У 5-ти т.* Київ, 1965. Т. 2. С.72-110.

6. Брюховецький В.С. Силове поле критики. Київ, 1984.

7. Брюховецький В.С. Специфіка і функції літературно-критичної діяльності. Київ, 1986.

8. Бурляй Ю. С. Основи літературно-художньої критики. Київ, 1985.

9. Возняк М. Історія української літератури: У 2-х кн. Львів: Світ, 1992-1994. Кн. 1-2.

10. Гординський Я. Літературна критика підсоветської літератури. Т. 1. Львів-Київ, 1939. 127 с.

11. Двадцять років: літературні дискусії, полеміка. Київ: Дніпро, 1991. 366 с.

12. Дзюба І. Розрада поезією. *З криниці літ : У 3 т. – К. : Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2006. Т. 1. С. 790–797.*

13. Донцов Д. Дві літератури нашої доби (Репринтне відтворення видання

1958 р. Вид-во «Гомін України», Торонто). Львів, 1991. 296 с.

14. Євшан М. Критика. Літературознавство. Естетика / Упор. Н.Шумило. Київ : Основи, 1998. 658 с.

15. Єфремов С. Історія українського письменства. Київ : Femina, 1995. 351 с.

16. Єфремов С. Літературно-критичні статті. Київ: Дніпро, 1993. 351с.

17. Єфремов С. Щоденники, 1923-1929. Київ : ЗАТ «Газета «Рада», 1997. 848 с.

18. Жулинський М. Наближення: Літ. діалоги. Київ: Дніпро, 1986. 278 с.

19. Зубович В. Літературно-критична діяльність Олеся Гончара. Луцьк, 1995. 114 с.

20. Зубрицька М. Homo legens: читання як соціокультурний феномен. Львів : Літопис, 2004. 352 с.

21. Ільницький М. Критики і критерії: Літературно-критична думка в Західній Україні 20-30-х років ХХ століття. Львів: ВНТЛ, 1998. 148 с.

22. Ільницький М. У вимірах часу: Літературно-критичні статті. Київ : Рад. письменник, 1988. 275 с.

23. Історія української літературної критики та літературознавства: Історія української літературної критики: Дожовтневий період / М. Бернштейн та ін. Київ : Наук. думка, 1988. 458 с.

24. Історія української літературної критики та літературознавства : Хрестоматія. У трьох книгах. Книга перша : навч. посібник / Упорядник М. П. Федченко, М. М. Павлюк, Т. В. Бовсунівська; за ред. М. П. Федченка. Київ : Либідь, 1996. 416 с.

25. Ковалівський А. З історії української літературної критики. Харків, 1926 / Фотопередрук О. Горбача у кн.: «"Нариси історії української літературної критики». Мюнхен, 1994.

26. Комариця М. Українська «католицька критика»: феномен 20-30-х рр. ХХ ст.; НАН України, ЛНБ ім. В. Стефаника, Відділення «Науково-дослідний центр періодики». Львів, 2007. 328 с.

27. Кость С. Нариси з історії західноукраїнської преси першої половини ХХ ст. Львів, 2002. 217 с.

28. Кучма Н. До проблеми теорії і класифікації літературно-критичних жанрів. URL: <https://cuts.top/JsZv>

29. Літературно-критичний огляд. Роки 1972-1980. Київ, 1973-1981.

30. Маланюк Є. Книга спостережень. Київ : Атіка, 1995. 236 с.

31. Москалець К. Сполохи. Літературна критика і есеїстика. Львів : Піраміда, 2019. 172 с.

32. Наєнко М. Історія українського літературознавства. К.: Видавничий центр «Академія», 2001. 360 с.

33. Наєнко М. Українське літературознавство: Школи. Напрями. Тенденції. Київ : ВЦ «Академія», 1997. 320 с.
34. Обертас О. Український самвидав: літературна критика та публіцистика (1960-і – поч. 1970-х р.) : монографія. Київ : Смолоскип, 2010. 300 с.
35. Павличко С. Дискурс модернізму в українській літературі. Київ : Либідь, 1997. 368 с.
36. Похилюк О. М. Особливості різних видів рецензій як провідного жанру сучасної літературної критики. *Вісник науково-методичних досліджень Вінницького гуманітарно-педагогічного коледжу*. Випуск 2(46) / за заг. ред. К. Ф. Войцехівського. Вінниця : Твори, 2024. С. 157-161.
37. Салига Т. Високе світло: Літ.-крит. студії. Львів: Каменярь; Мюнхен: УВУ, 1994. 270с.
38. Українська журналістика в іменах: Матеріали до енциклопедичного словника / За ред. М.Романюка. Львів: ЛНБ ім. В.Стефаника, 1997. Вип. IV. 362с.
39. Федченко П. Літературна критика на Україні першої половини ХІХ століття. К., 1982. 380 с.
40. Федченко П. М. Історія української літературної критики (від початків до кінця ХІХ століття) : посібник для студентів гуманітарних факультетів вищих навчальних закладів. Тернопіль : Підручники і посібники, 1999. 224 с.
41. Филипович П. Літературно-критичні статті. Київ: Дніпро, 1991. 270 с.

Інші інформаційні ресурси:

1. «Literary Devices» – <https://literarydevices.net/>
2. «The European Library» – <http://www.theeuropeanlibrary.org/tel4/>
3. «Чтиво» <http://chtyvo.org.ua/>
4. Goethe-Institut в Україні <https://www.goethe.de/ins/ua/uk/ueb/kon.html>
5. Kulturalna Polska / Streszczenia i opracowania lektur – <http://klp.pl/>
6. LitPro – <https://litpro.oa.edu.ua/>.
7. Інститут книги <https://book-institute.org.ua/uk>
8. ЛітАкцент: <http://litakcent.com/>
9. Міжнародна літературна корпорація «Meridian Czernowitz»
<https://www.meridiancz.com/>
10. Міжнародний фестиваль «Книжковий арсенал»
<https://book.artarsenal.in.ua/>
11. Національна бібліотека ім. В.І. Вернадського <http://www.nbuv.gov.ua>
12. Розділ «Літературознавство» на сайті «Бібліотека української літератури» – <http://ukrlib.com.ua>
13. Українська літературна мапа <https://litcentr.in.ua/>

14. Форум видавців <https://bookforum.ua/>

15. Читимо: культура читання і мистецтво книговидання
<https://chytomo.com/>

